

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАІЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

№ 72 (757)

Верасень 1963 г.

Год выдання 9-ы

ВЕРНЫ КУРС ДА ВЯЛІКАЙ МЭТЫ

ДЗЕСЯЦЬ ГОД БАРАЦЬБЫ ЗА РАЗВІЦЦЕ СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ

Дзесяць год назад, 7 верасня 1953 года, закончыў сваю работу вераснёўскі Пленум Цэнтральнага Камітэта нашай партыі. Вялікай праграмай развіцця сельскай гаспадаркі назваў савецкі народ яго рашэнні.

Камуністычная партыя, усе савецкія людзі прыклалі намаганні, каб увасобіць у жыццё яго рашэнні і рашэнні наступных Пленумаў ЦК КПСС аб развіцці сельскай гаспадаркі. Уздым сельскай гаспадаркі стаў справай усяго народа. Яркае ўяўленне аб тым, што зроблена за гэты дзесцігоддзе, даюць лічбы.

Вось як выраслі пастаўкі машын калгасам і саўгасам (у тысячах штук):

	1953 г.	1962 г.
Трактары фізіч. — усяго	76,0	206
у тым ліку прапашныя	21,0	135
Камбайны зерняўборачныя	41,0	79
Камбайны кукурузаўборачныя	0,5	26
Камбайны сіласныя	не было	46
Жніяркі радковыя	0,7	72

	1953 г.	1962 г.
Плугі трактарныя	91,0	134
Сеялкі трактарныя	91,0	158
Даільныя ўстаноўкі	2,0	57

У 1953 годзе непасрэдна працавала ў калгасам 114 тысяч спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй, а ў мінулым годзе ўжо 146 тысяч.

За гэтыя гады значна вырасла вытворчасць і нарыхтоўкі сельскагаспадарчых прадуктаў.

Было закуплена:	1953 г.	1962 г.
Зерня—ўсяго (млн. пудоў)	1 899	3 458
у тым ліку пшаніцы	1 171	2 115
Сланечніка (млн. тон)	1,8	3,1
Цукровых буракоў (млн. тон)	22,9	43,9
Мяса (убойная вага ў млн. тон)	2,1	5,2
Малака (млн. тон)	10,6	29,2
Як (млн. штук)	2 618	8 500

За гэтыя гады больш чым у чатыры разы павялічыліся грашовыя прыбыткі калгасаў.

ДОБРЫ ПАЧАТАК

Ілья ЭРЭНБУРТ

Падпісанне дагавору аб забароне атамных выбухаў у атмасферы, космасе і пад вадой супала з пяцігоддзем з дня смерці вялікага вучонага, вялікага чалавека, які ўзначальваў Рух прыхільнікаў міру, — Фрэдэрыка Жаліо-Кюры. Многія са смуткам падумалі: як горка, што ён не дажыў да гэтага дня! У 1957 годзе Жаліо-Кюры пісаў: «Калі трэба прыйсці да пагаднення, якое ліквідуе атамную зброю — лёс усяго чалавечтва залежыць ад гэтага, — то трэба цяпер жа спыніць атамныя выбухі. Кампетэнтныя спецыялісты многа разоў сур'ёзна папярэдвалі аб небяспецы, пачынаючы з першых выпрабаванняў... Небяспека існуе і ў мірны час. Калі будучы працягвацца выпрабаванні, у дарослых і асабліва ў дзяцей колькасць радыеактыўнага стронцыя дасягне нормы, дастатковай для таго, каб выклікаць рак касцей і лейкемію... Паверце мне, найвялікшая небяспека пагражае кожнаму з нас і нашаму патомству, калі цяпер жа не спыняць выпрабаванняў атамнай зброі».

Праз год, перад смерцю, ён звярнуўся да Сусветнага кангрэсу за раззбраенне, які сабраўся ў Статгольме, з пасланнем. Ён гаварыў: «Яшчэ раз, і таму што я лічу гэта для сябе вышэйшым абавязкам, я хачу настойліва заявіць аб неабходнасці спыніць атамныя выпрабаванні... Радыеактыўныя стронцыі-90 і цэзіі трымаюцца вельмі доўга, і яны накоплваюцца ў раслінах, у жывёлах, у целе чалавека. Ядзерныя выбухі ствараюць у чалавека накопленне ядзерных радыеактыўных элементаў, якія ўяўляюць жахлівую небяспеку для чалавечтва нават у мірны час... Яны прыносяць пакуты і жывым і наступным пакаленням...». Адначасова ён пісаў у навуковым часопісе: «Грамадская думка папярэджана, яна ведае, якая пагроза нависла над чалавецтвам, і яна хоча, каб спыніліся ядзерныя выбухі». Гэта было як бы заповітам вучонага, які чуў голас сумлення, і вось толькі цяпер, праз пяць год,

удалася дамагчыся пагаднення аб тым, каб не рабіць атручваючых выпрабаванняў у паветры.

Зразумела, калі тры дзяржавы, якія не сумелі раней прыйсці да пагаднення, на гэты раз вышлі з тупіка доўгіх і безвыніковых перагавораў, то гэта тлумачыцца зрухам грамадскай думкі, перамогай усіх міралолюбных сіл. Як жа цяпер не ўспомніць аб ролі Жаліо-Кюры, многіх іншых вучоных усіх краін, аб ролі Руху прыхільнікаў міру, які ўзнік у страшныя гады атамнага вар'яцтва і слепаты, розных грамадскіх рухаў, што ўзніклі пазней, аб ролі намаганняў вучоных — і Эйнштэйна, і Полінга, і Расела, і Бернала, паходаў у Англію, арганізаваных пастарам Колінзам, Жано чага руху ў Злучаных Штатах і гераічнай барацьбы ва ўсіх краінах свету, таго руху, які арганізаваў Жаліо-Кюры?..

Ці трэба гаварыць, што канец смертаносных выбухаў у атмасферы быў радасна сустрэты не толькі вучонымі, але сотнямі мільёнаў простых людзей, бацькамі і маці, амерыканскімі і рускімі, аўстралійцамі і бразільцамі, алжырцамі і бірманцамі, англічанамі і палякамі.

Кожная маці цяпер можа спакойней думаць аб сваім малым, і ніякія тырады палітыкаў або палітыканаў, якія асуджаюць забарону ядзерных выбухаў у атмасферы, не прымусяць яе забыць аб тым, што цяпер яе дзіця ў большай бяспецы.

Чалавеку ўласціва думаць аб далёкім будучым, у гэтым яго адрозненне ад чалавекпадобнай малпы.

За месяц да сваёй смерці Фрэдэрык Жаліо-Кюры, патрабуючы забароны ядзерных выбухаў, пісаў: «Гэтыя выпрабаванні ўяўляюць цяпер істотны элемент недаверу і халоднай вайны, і гэта ў свеце звывузброеным, у свеце, дзе ўжо назапашаны дзсяткі тысяч атамных і вадародных бомб». Забарона, хоць бы частковая, ядзерных выпрабаванняў — першае пагадненне, першы крок да раззбра-

ення, першая перамога сіл міру над сіламі вайны.

Людзі, якія думаюць, як бы выклікаць новую сусветную вайну, якія па карыслівасці, па невучтву або па традыцыі ўяўляюць сабе гісторыю, як доўгі летаніс войнаў, убачылі ў заключаным пагадненні пагрозу і ўсяляк яго лаюць. Чытаючы справаздачы аб пасяджэннях розных камісій амерыканскага сената, здзіўляешся не толькі жорсткасці, але і неразумнасці палітыкаў, справядліва названых «шалёнымі». Іх зусім не цікавяць пытанні аб жыцці будучых пакаленняў. Яны гавораць доўгія прамовы аб тым, што дагавор нібы паслабіў абаронную сілу Амерыкі, што ён з'яўляецца «здзелкай» з камуністамі, што ўрад Злучаных Штатаў «здроздзіў амерыканскаму народу». Есць у іх саюзнікі ў краінах Заходняй Еўропы. Былому міністру замежных спраў Бона Брэнтана, ды і самому канцлеру дагавор прышоўся не да спадобы. Хоць дэ Голь напісаў свае мемуары выдатнай мовай і хоць ён ходзіць не ў мундзіры, а ў пінжаку, ён думае, як ваенны. Яго прыхільнікі спрабуюць пераканаць фран-

цузав у тым, што ён імкнецца вярнуць Францыі яе былы прэстыж. На жаль, ён не разумее, што для прэстыжу яго краіны Жаліо-Кюры зрабіў больш, чым атамны выбух у Сахары, і што дастойней быць вялікай міралоўбай дзяржавай, чым, праўдамі і няпраўдамі пранікшы ў «атамны клуб», быць там у становішчы больш чым скромным. Чаго дабіўся дэ Голь, адмовіўшыся падпісаць першае пагадненне, якое адкрывае шлях да раззбраення? Той адзіноты, якая не здольна нікога запалохаць і нікому не здасца бліскачай. Нават яго новы сябра стары канцлер і той аказаўся прарозлівейшы, вырашыўшы ўрэшце падпісаць пагадненне. Аднак ні «шалёныя», ні Брэнтана, ні ўрад дэ Голя нікога не здзіўляюць і, гаворачы шчыра, мала каго трывожаць: у многіх з іх яшчэ ёсць улада, але гэта людзі мінулага.

Чаму Макмілан разважае інакш, чым разважаў Чэрчыль? Чаму палітыка Кенедзі адрозніваецца ад палітыкі Трумэна? Гэта ж людзі тых жа партый — у Англіі кансерватыўнай, у Амерыцы дэмакратычнай. Мак-

(Заканчэнне на 4-й стар.)

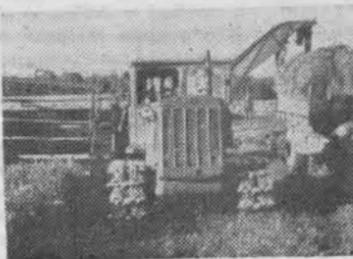
Валянціна Церашкова — наша зямлячка

Нядаўна юныя краязнаўцы Глевавіцкай школы Бялыніцкага раёна паехалі ў далёкі Яраслаўль, сустрэліся там з маці касманаўта Валі Церашковай Аленай Федараўнай. Яна расказала, што Уладзімір Церашкоў гадоў пяцьдзесят назад прыехаў у вёску Масленікава з бацькам з вёскі Вылава Бялыніцкага раёна Магілёўскай вобласці. Алена Федараўна таксама дачка сельніна з Беларусі, нарадзілася ў вёсцы Ярэмашчына каля Дуброўны ў Аршанскім павеце былой Магілёўскай губерні.

Дзеці закідалі зямлячку пытаннямі. Яны запрасілі яе і Валянціну ў госці ў Беларусь, на Магілёўшчыну. Алена Федараўна адказала, што пастараецца наведаць Вылава і Ярэмашчыну разам з Валяй, калі будзе такая магчымасць.

М. МЕЛЬНІКАЎ,

старшыня савета міжраённага краязнаўчага таварыства ў Крычаве.

Добры ўраднай са- лодкага лубіну выра- сцілі селета ў сельгас- арцелі «Сямігодна» лейснага вытворчага ўпраўлення. Калгаснікі паспяхова вядуць уборку і сіласаванне гэтай культуры. НА ЗДЫМКУ: уборка лубіну ў калгасе «Сямігодна».

Лепшая фрээрэоўшчыца меха- нічнага цэха Мінскага трактар- нага завада Надзежда Ладучына. Фота І. Дародных.

Дзіўнагорск. На будаўніцтве Краснаярскай ГЭС.

Фота Ю. Барміна. Фотакроніка ТАСС.

ДРУЖБА — ГЭТА МІР

Мощная, сардэчная дружба і ўзаемадапамога звязваюць беларускіх аўтазаводцаў з народамі многіх краін свету. Жодзінскія «БелАЗы» даўно заваявалі папулярнасць на будоўлях і прамысловых прадпрыемствах самых аддаленых куткоў зямнога шара. Ніці, якія звязваюць беларускіх рабочых з рабочымі іншых краін, вельмі трывалыя, а формы сувязі самыя розныя.

У мінулым годзе на заводзе было арганізавана мясцовае аддзяленне Таварыства «СССР — Канада». Гэта таварыства мае сваёй мэтай пашырэнне сувязей і ўмацаванне дружбы паміж савецкім і канадскім народамі. Роз Вэрдэр, Элен Інгліс, Вінс Коулсан былі першымі канадскімі членамі Асацыяцыі, якія прыехалі да нас. Яны пабылі ў Маскве, Ленінградзе, Мінску, цэлы дзень правялі ў Жодзіна. Завод зрабіў на гасцей незабыўнае ўражанне, спадбалася ім і тое, як жывуць рабочыя. Пасля двух тыдняў знаходжання на нашай зямлі канадцы не толькі адносіліся з павагай да савецкіх людзей, але былі ад іх у захапленні.

Сёлета старшыня аўтазаводскага аддзялення таварыства «СССР — Канада» дырэктар аўтазавода І. Р. Сідаровіч пабыў са групай спецыялістаў у Канадзе. Савецкіх людзей таксама сустракалі ў Канадзе цёпла і ветліва, давалі магчымасць азнаёміцца з усім, што іх цікавіла. І. Р. Сідаровіч сустраўся са старымі знаёмымі Э. Інгліс і В. Коулсанам. Коулсан аказаў вялікую дапамогу Сідаровічу, калі знаёмліўся з заводам кампаніі «Джэнерал Матарс».

Узаемныя пездкі садзейнічаюць збліжэнню народаў і таму не спыняюцца і зараз. Літаральна некалькі тыдняў назад беларускі аўтазавод наведвала новая група гасцей з Канады. Гэта былі аспірантка Таронцкага ўніверсітэта. І. Антанавічус, мастак-графік Б. Аерэла, хірург-ветэрынар М. Бінджман. Яны азнаёміліся з заводам, цікавіліся работай аддзялення Таварыства.

Часта ў тыя краіны, дзе працуюць жодзінскія самазвалы, ездзяць беларускія спецыялісты, рабочыя завода. Мэтай такіх пездак з'яўляецца аказанне тэхнічнай дапамогі ў асваенні нашых машын. Некалькі год прабыў у Аб'яднанай арабскай рэспубліцы намеснік начальніка АТК завода Мікалай Мікалаевіч Кудраўцаў. У арабаў не было сваіх кадраў, савецкія спецыялісты арганізавалі курсы, на якіх падрыхтавалі больш 400 шафэраў і механікаў. Нашы машыны працуюць на збудаванні высотнай Асуанскай пламіны. Да нядаўняга часу тут былі ў асноўным самазвалы англійскай вытворчасці. У англійскіх машын была адна перавага перад нашымі — яны больш быстраходныя. Але на невялікіх адлегласцях гэта перавага губляецца. Пры недалёкіх перавозках хуткасць не адыгрывае рашучай ролі. Затое, калі зломіцца такая машына, адрамантаваць яе вельмі складана, а беларускую машыну можа адрамантаваць сам шафэр самымі простымі падручнымі сродкамі. Ды і рамонт нашым машынам патрабуецца значна радзей, чым іншым.

Нашы спецыялісты карысталіся вялікай павагай сярод арабскіх рабочых. Іх добрыя адносіны, выдатнае веданне справы, жаданне зрабіць як мага лепш здабылі ім трывалы аўтарытэт. Арабы з радасцю выконвалі парадкі савецкіх спецыялістаў, ахвотна ўкаранялі новаўвядзенні.

Геранічнай Кубе, якая будзе сацыялізм, Беларускі аўтазавод таксама пастаўляе свае магутныя самазвалы.

У мінулым годзе на Востраве Свабоды пабыў старшы інжынер-тэхнолаг Міхаіл Сілкоў. На ўсе жыццё застануцца ў яго памяці дні, праведзеныя ў гэтай мужнай свабодалюбівай краіне, сярод цудоўных людзей. М. Сілкоў жартуе, што ніколі не збіраўся быць настаўнікам, а тут давялося. Кубінцы з вялікай любоўю адносяцца да савецкага народа, хочучы ведаць нашу мову. Па просьбе рабочых М. Сілкоў часта даводзілася заставацца пасля работы і вучыць чытаць і пісаць на рускай мове. «Мае новыя сябры вельмі радаваліся, калі навучыліся рускімі літарамі пісаць сваё імя і прозвішча. Радаваліся кожнаму вывучанаму рускаму слову, — расказвае Міхаіл Сілкоў. — Часта да мяне прыходзілі кубінцы і паказвалі кніжку — біяграфію Леніна на іспанскай мове. З вялікім задавальненнем яны расказвалі аб працы і жыцці і кожны з іх гаварыў: «Я вывучаю Леніна».

Цяжкае становішча было ў краіне ў перыяд крызісу ў Карыбскім моры. У час блакады амерыканцы, побач з іншымі таварамі, адмовіліся пастаўляць Кубе і запасныя часткі да працуючых тут амерыканскіх машын. Але беларускія самазвалы з поспехам, у вельмі кароткі тэрмін, замянілі амерыканскія машыны. Кубінцы хутка навучыліся імі кіраваць, машыны зарэкамендавалі сябе добра.

... Адрас гэтага пісьма — Польшка Народная Рэспубліка. Польскія сябры, якія наведвалі завод, дзякуюць за цёплы прыём і аказаную магчымасць азнаёміцца з прадпрыемствам.

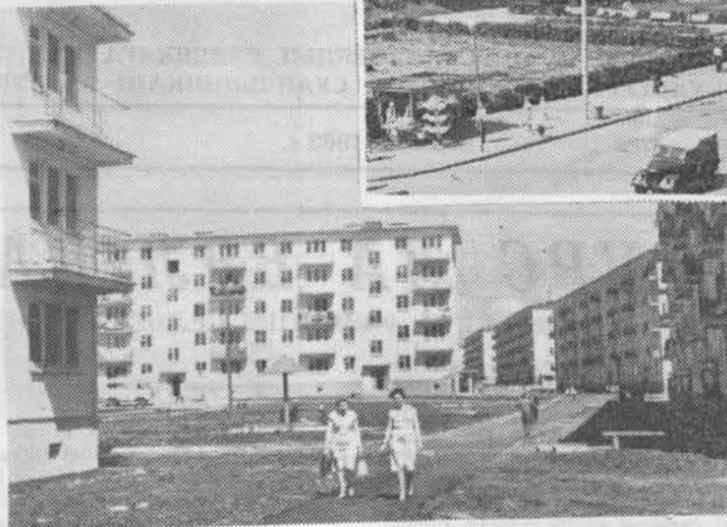
«З вялікім задавальненнем паведамляем аб незабыўных уражаннях, якія мы атрымалі ў час знаходжання на вашым прадпрыемстве, — пішучы яны. — Мы ведалі, што ваш завод з'яўляецца адным з лепшых прадпрыемстваў у свеце, якія выпускаюць аўтамабілі, і тое, што мы убачылі, пераканала нас у гэтым канчаткова».

І гэта пісьмо не адзінае. Дзiesiąці іх прыходзіць з самых розных краін. У пісьмах падзяка за гасціннасць і добры прыём, словы аб добрай якасці беларускіх машын, жаданне мацаваць і надалей дружба і сувязі з нашым народам. А дружба—гэта мір.

Д. ЧАРКАСАВА.

НА ЗДЫМКАХ: справа — плошча Працы ў горадзе Гомелі; унізе — мікрараён «Фестывальны», узведзены на адной з ускраін Гомеля; за год тут справілі наваселле сотні сем'яў працоўных горада.

Фота Ч. Мезіна.

Плённае супрацоўніцтва

Гісторыя беларуска-польскай літаратурнай сувязей налічвае не адно стагоддзе. Яшчэ ў XVI ст. беларускі першадрукар палымяны абаронца беларускага слова Георгій (Францішак) Скарына вучыўся ў Кракаўскім (Ягелонскім) універсітэце. Многія польскія пісьменнікі XVIII ст. або нарадзіліся на беларускай зямлі, або доўгі час жылі тут, цікавіліся жыццём беларускага сялянства, яго побытам і фальклорам.

Яксна новы характар набываюць беларуска-польскія літаратурныя сувязі ў XIX ст. Яны засноўваюцца на агульнасці барацьбы беларускага і польскага народаў за сацыяльнае і нацыянальнае развіццё. Беларуску рэвалюцыйнаму дэмакрату, аднаму з кіраўнікоў паўстання 1863 г. Кастусю Каліноўскаму дапамагаюць у выданні «Мужыцкай праўды» палкі В. Врублеўскі і Ф. Ражанскі. Польская рамантычная паэзія (А. Міцкевіч, Т. Зап., А. Адынец, Ю. Корсак) у многім вырастала на глебе беларускага фальклору. Абедзвюм літаратурам належаць такія імёны, як Ян Чачот, А. Вярыга-Дарэўскі, Ул. Сыракомля.

Дунін-Марцінкевіч з'явіўся першым перакладчыкам твораў польскай літаратуры на беларускую мову. У 1859 г. у Вільні былі надрукаваны першыя дзве «быліцы» (часткі) эпапей Адама Міцкевіча «Пан Тадэуш», «апанутыя ў мужыцкую сярмягу». Дуніным-Марцінкевічам. Тыраж выдання быў канфіскаваны цензурай. Другую спробу перакласці «Пана Тадэуша» на беларускую мову прадпрыняў А. Ельскі (Львоў, 1892). Са скарбамі польскай класічнай паэзіі беларускага чытача

знаёмліў ў другой палове XIX ст. пісьменнікі Янка Лучына (Неслухоўскі), Адам Гурыновіч, Альгерд Абуховіч.

Першыя пераклады твораў польскай прозы беларускі чытач атрымаў у пачатку XX ст. З польскіх пісьменнікаў асаблівай папулярнасцю ў Беларусі тады карысталася Эліза Ажэшка. Асобныя яе апавяданні выйшлі ў перакладзе на беларускую мову яшчэ да першай сусветнай вайны («Гадзілі», Вільня, 1907; «У зімовы вечар», Пецярбург, 1910).

Яшчэ да рэвалюцыі ў Беларусі пачалі перакладацца творы такіх празаікаў, як Г. Сянкевіч («Янка-музыкант»), С. Жэрэмскі («Пасля Седану», «Што б ні здарылася — перанясі»), Аднак найбольш каштоўныя ў мастацкіх адносінах пераклады класічнай польскай літаратуры XIX ст. былі ажыццёўлены толькі ў савецкі час («Выбраныя творы» Адама Міцкевіча, «Выбранае» Юльіюша Славацкага, «Пра гномаў і сіротку Марысю» Марыі Канапіцкай, «Апавяданні» Генрыка Сянкевіча і інш.). Асабліва многа месца польскай рамантычнай паэзіі беларускі перыядычны друк адводзіў у дні, калі адзначаліся 100-годдзе з дня смерці Адама Міцкевіча і 150-годдзе з дня нараджэння Юльіюша Славацкага. Пераклады для юбілейных нумароў газет і часопісаў рабіліся вядучымі беларускімі паэтамі — Максімам Танкам, Пільпам Пестраком, Аркадзем Куляшовам, Міхасём Машарам і інш.

Цікавыя і шматгранныя сувязі з польскай літаратурай у нашага класіка Янкі Купалы. Пясняр беларускага наро-

да ўжо з дзяцінства добра ведаў польскую мову, неаднаразова прызнаваў, што польская класічная літаратура аказала на яго вялікае ўздзеянне.

Сярод польскіх пісьменнікаў, якія пісалі «пра цяжкую долю беднага лоду», Янка Купала ў першую чаргу называе імёны Кандраціча, Канапіцкай, Ажэшкі. Вялікае ўражанне на паэта зрабілі таксама «Выспяніскі, Славацкі, Міцкевіч, часткова Крашэўскі сваімі гістарычнымі раманамі».

Якуб Колас не толькі сам добра ведаў польскую літаратуру, але рэкамендаваў вывучаць яе.

У цесным узаемадзеянні з польскай літаратурай развівалася ў 20—30 гг. беларуская літаратура на тэрыторыі Заходняй Беларусі. Беларускі паэт М. Танк супрацоўнічаў у польскім прагрэсіўным часопісе «Папросту». Цесна былі звязаны з асяродкам польскіх пісьменнікаў у Вільні П. Пестрак, М. Машара, В. Таўлай, М. Васілёк і іншыя беларускія паэты. Здабыткам беларускага чытача сталі і лепшыя творы польскай сацыялістычнай літаратуры. Толькі ў апошнія гады выйшлі ў беларускім перакладзе «Грамадзяне» К. Брандыса, «Вандрукі меднага грошыха» Я. Бранеўскага, «Дарогай дзён» Ул. Бранеўскага, «Паўлінава пер'е» Л. Кручкоўскага, «Верасень» Е. Путрамента, «Падарунак дзецям» Ю. Тувіма, зборнікі сучаснай польскай паэзіі, апавяданняў для дзяцей, казак і іншых твораў. Вялікае значэнне маюць асабістыя кантакты пісьменнікаў. У ПНР неаднаразова пабывалі Максім Танк, Пільпа Пестрак, Янка Брыль, Пятро Глебка, Максім Лужанін; у Беларусі — Лявон Кручкоўскі, Ежы Путрамент, Яніна Бранеўская і інш.

Сёння беларускі і польскі народы ўпэўнена крочаць у адзін шэраг да светлай камуністычнай явы. Дружба іх мацнее з кожным годам, шырацца і беларуска-польскія літаратурныя сувязі. Устаноўлены ў свой мінуўшчыне, яны цяпер па-новаму пераасэнсоўваюцца і развіваюцца ва ўмовах сацыялістычнай рэчаіснасці.

А. МАЛЬДЗІС.

ЭКСКУРСАВОД, закончыўшы тлумачэнне, напрасіла нас прайсці ў суседнюю залу.

— Гэты экспанат у нас з 1948 года, — быццам працягваючы ранейшую думку, сказала Вера Іванаўна. — Ён нагадвае аб геранічным падзвігу групы партызан на Брэстчыне ў 1942 годзе.

Мяне, жыхара Брэста, такое паведамленне вельмі зацікавіла. Праціснуўшыся бліжэй, я убачыў на тумбачцы прымацаваны да дрэўка чырвоны сцяг, на якім яркімі фарбамі быў намалеваны савецкі герб і выведзены словы «Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!»

Вера Іванаўна каротка расказала гісторыю экспаната. Але мне захацелася даведацца больш падрабязна пра падзеі тых дзён.

...Цяпер у яго самая мірная прафесія. Ён — дырэктар Каміянскай канторы «Заготлён» Я папрасіў яго раска-заць аб сабе, аб ратным падзвігу ў суровыя гады вайны.

Калі на Брэстчыну прыйшла Савецкая Армія, Аляксандр Самуйлік вярнуўся ў родную вёску. Праз некаторы

А Д В А Ж Н Ы

час яго абралі старшынёй Мохраўскага сельсавета. На гэтым пасту і застала яго Вялікая Айчынная вайна.

28 чэрвеня мясцовыя нямецкія халуды на чале з Мяфодзіем Катовічам, выбраўшы момант, калі ў памяшканні сельсавета не было сялян, арыштавалі Самуйліка. Здраднікі хацелі затрымаць яго і перадаць у рукі акупантаў. Але ён уцёк, накіраваўся ў Іванава, а затым у Гута-Міхалінскія лясы. Там ён знайшоў сваіх аднадумцаў. Стварыўся партызанскі атрад.

Праз год, у кастрычніку 1942 года, з групай у дзiesiąць чалавек Самуйлік прыйшоў у родны мястэчкі.

Набліжалася святая Вялікага Кастрычніка. Група Самуйліка вырашыла адзначыць яго.

Аляксандр Васільевіч Кузьміч, жыхар вёскі Калена, расказаў, што па вузакалейцы Любяшоў — Камень-

Кашырскі ходзіць поезд, у якім немцы перавозілі нарабаваныя прадукты.

— Гэта нам падыходзіць, — сказаў Самуйлік.

— Як цябе зразумець, Саша? Поезд жа пад аховай паўроты салдат.

— Не такі страшны чорт, як яго маюць.

Усё абдумаўшы да дробязей, партызаны зайшлі да Рэпятовіча, жыхара вёскі Калена, і закаралі яму некалькі лозунгаў на чырвоным палотнішчы. Склаўшы іх акуратна ў сумку, яны на конях прыехалі на станцыю Сваротная. Размясціліся ва ўкрыцці.

На пугач паказаўся стрэлачкі. Затрымалі. З гутаркі высветлілі, што поезд пайшоў на Любяшоў і ў дзве-тры гадзіны дзя будзе вяртацца з прадуктамі.

Зрабілі засаду. А вось з-за павароткі і поезд. Сустрэлі дружным агнём

кулямёта, аўтаматаў і вінтовак. Частка аховы была знішчана. Паасобныя гітлераўцы выскачылі з вагонаў і падрапалі ў лес.

Група смельцакоў-партызан авалодала поездам, які быў загрузаны прадуктамі. На парозе і вагонах з'явіліся чырвоныя палотнішчы з лозунгамі: «Няхай жыве Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя!», «Ві фашыстаў усюды, раздавім гітлераўскую гадзіну!».

Пакінуўшы частку збожжа на Сваротнай для мясцовых жыхароў, партызаны павялі поезд не на Камень-Кашырскі, а ў напрамку на Іванава, куды вяла другая лінія вузакалейкі.

Поўным ходам поезд прыбыў на станцыю Любязь. Тут насельніцтву скінулі дзiesiąці мяшкоў жыта. Тое ж самае зрабілі і па дарозе на прыпынках Шлапань, Дольск. На станцыі Калена

ПАВЕТРА РОБИЦА ЧЫСЦЕЙШЫМ

Прагрэсіўныя дзеячы вітаюць маскоўскі дагавор

Заўсёды, калі пакынае крышыцца лёд «халоднай вайны», людзям, якія пабудавалі хаткі на гэтым лёдзе, робіцца сумна. «Цяжка падзяліць той энтузіязм, з якім бальшыня заходніх каментатараў ставіцца да падпісання дагавору ў Маскве аб спыненні ядзерных выпрабаванняў», — уздыхае адна бэбурнацкая газетка.

Чаму ж робіцца цяжка некаторым у той час, калі ўсім людзям лёгка на сэрцы ад таго, што паветра, вада і космас становяцца чысцейшымі?

Цяжка, перш за ўсё, «шалёным». Гонка ўзбраенняў дае ім вялікі бізнес. «Шалёныя» прагняць да грошай, як воўк да мяса. А воўк, які не есць мяса, ужо не воўк, а лгун.

Рэваншыстам цяжка, бо гэта пазбаўляе іх надзею на здзяйсненне іх вар'яцкіх мараў. Сёй-той у Францыі хоча «ўзвялічыць» ле дзясэ-

кам атамных бомб. Быццам бы Францыя без гэтага трэба пазычаць славу. Выпрабаванне ж цяпер атамнай бомбы зганьбіла б яе добрае імя ў гісторыі культуры. І французскі народ не дапусціць да гэтага.

Вось каму не павінна было б быць цяжка, дык гэта кітайскім кіраўнікам. Але дзякуючы сваім гэта-гэта-рэтынкам, яны апынуліся ў кампаніі «шалёных» рэваншыстаў і нацыяналістаў. Відаць, нацыяналізм таксама засляпіў вочы кітайскім кіраўнікам.

Уся гэта разнашэрсная кампанія іграюць у атамную бомбу прайграе і прайграла ўжо. Больш 70 краін падпісала маскоўскі дагавор. А адабраюць яго ўсе людзі добрай волі на зямлі.

Аб гэтым сведчаць артыкулы прагрэсіўных людзей, якія мы змяшчаем ніжэй.

АД ГЭТАГА ВЫЙГРАЮЦЬ УСЕ

Сайрус ІТАН

Дагавор аб забароне ядзерных выпрабаванняў з поўнай паставы вітаюць усюды як важны крок да міжнароднага ўзаема-разумення. Ужо відавочна, што яго эканамічнае, палітычнае і маральнае значэнне велізарнае.

Сур'ёзна перашкода да паляпшэння дружалюбных сувязей паміж СССР і ЗША заключаецца ў тым, што амерыканская прэса, радыё і тэлебачанне, якія аказваюць мацнейшы ўплыў на грамадскую думку сваёй краіны, не давалі дакладнай і поўнай інфармацыі аб Савецкім Саюзе. Гэта абавязвае Савецкі Саюз і людзей у Злучаных Штатах, якія добра ведаюць вашу краіну, прадпрыняць намаганні, каб амерыканскі народ даведаўся аб сапраўдным становішчы спраў. Я ўбачыў уласнымі вачыма ўсю веліч Савецкага Саюза і не магу не імкнуцца да ўмацавання супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі. На мяне зрабілі велізарнае ўражанне каласальныя прыродныя рэсурсы вашай краіны, яе мэтанакіраваны, энергічны

і працавіты народ. Ужо ў час першага візіту ў Савецкі Саюз я пераканаўся: узаема-разуменне паміж ЗША і СССР будзе садзейнічаць міру і працвітання ўсіх народаў. Цяпер, пасля падпісання Дагавору аб забароне ядзерных выпрабаванняў у атмасферы, у касмічнай прасторы і пад вадой, я мяркую, што многім варта адмовіцца ад памылковай пазіцыі воражасці ў адносінах да Савецкага Саюза. Змены ў грамадскай думцы, выкліканыя гэтым адмаўленнем, адб'юцца і на пазіцыі палітычных лідэраў.

Для мяне, прадстаўніка дзельных колаў, найлепшай сферай супрацоўніцтва ўяўляецца гандаль паміж ЗША і СССР. У Злучаных Штатах пастаянна расце колькасць дзельных людзей, якія ўсведамляюць тыя велізарныя выгады, якія будзе мець кожны бок з разгортвання гандлю, і яны намераны дабівацца адмены існуючых фармальных абмежаванняў на савецка-амерыканскі гандаль.

ГУМАНІЗМ ПЕРАМАГАЕ

Ворагі маскоўскага дагавору многа разважаюць аб «бяспецы» сваіх дзяржаў. Мне, немцу, які перажыў дзве вайны і ўсё жыццё пілына вывучаў мілітарызм, добра вядома мелодыя гэтай старой песні. Яна гучала ў нас у Германіі ў час кайзера і Гітлера, яе паўтаралі людзі, якія рыхтавалі паход на тую ж Францыю «дзе ля бяспекі Германіі». Сеючы варожасць, недавер, назапашваючы ўзбраенне, мілітарысты заражаюць само паветра бацькамі ваеннай катастрофы. Мілітарысты не саромеюцца спекуляваць на патрыятычных пачуццях нават тады, калі мільёны ахвяр іх злачыннай палітыкі бессэнсоўна гінуць на палях бітваў.

Я ганаруся сваёй краінай, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікай. Адсюль, ад гэтай часткі нямецкай нацыі, зыходзіць святло мірных ідэй на ўсю Германію. Але ці можа другая яе частка, дзе ва ўрадзе гаспадарыць такія людзі, як Глобке і Адэнаўэр, дзе

рэваншызм з'яўляецца афіцыйнай састаўнай часткай знешняй палітыкі, дзе людзей судзяць і праследуюць за ўдзел у руху за мір, — ці можа гэкая краіна шыра вітаць крокі да раззбраення? Так, краіна, народ могуць! З Берліна я назіраў, як прафсаюзы, масавыя маладзёжныя і грамадскія арганізацыі паступова прымусалі бочскі ўрад далучыцца да дагавору. Гэта вялікая перамога прагрэсіўных сіл ФРГ: народ загнаў у кут урад Адэнаўэра. Яму воляй-няволяй давялося паставіць свой подпіс.

Усюды ў свеце адступаюць сілы рэакцыі і вайны. Адносіны да Дагавору аб забароне выпрабаванняў атамнай зброі сталі для многіх урадаў своеасаблівым дакументам на давер і павагу іх народаў, і даводзіцца толькі здзіўляцца, што іменна цяпер, калі даказана плённасць

Арнольд ЦВЕИГ
Пісьменнік (ГДР)

палітыкі мірнага суіснавання, у адной кампаніі з махровымі рэакцыянерамі знаходзіцца кітайскія кіраўнікі. Іх пазіцыя ў пытаннях вайны і міру, іх заявы і дзеянні могуць толькі спалохаць і адштурхнуць ісякага, каму дарагія ідэалы гуманізму, хто жадае чалавечтву шчасця і працвітання. Мы, прагрэсіўныя пісьменнікі Еўропы, якія выпускавалі цяжкія гады зваіх суветных дзівяў, якія назіралі і апісалі шматлікія чалавечыя трагедыі, асуджаем кіраўнікоў Кітая.

У прыродзе не існуе «асаблівых межкаванняў», якімі яны спрабуюць апраўдаць рызык новай суветнай бойні, непамёрна больш жахлівай, чым усе папярэднія. Самазбойчыя, якімі б лозунгамі ні прыкрызаліся, ніколі не былі і не могуць быць ідэалам для камуністаў. Наш ідэал — усё ў імя міру, у імя жыц-

ця. Усё ў імя цудоўнага будучага, пабудаванага на розуме, а не на трупах і крыві. Мы верым у магутнасць сіл міру, сацыялізма і стварэння.

Мае вочы з-за хваробы амаль што згубілі зрок. Але я ўсё больш выразна бачу велізарнае змаганне, якое разыгрываецца на нашай планеце. Ідзе барацьба святла з цемрай і ценом ва ўсіх кутках зямлі. Мне здаецца, калі Ленін абвясціў палітыку суіснавання краін з рознымі сістэмамі, ён ведаў, што перавага сацыялізма заключаецца не толькі ў больш высокім жыццёвым узроўні, які ён можа прынесці людзям. Сам гэты лад з яго гуманнымі ідэямі, новымі адносінамі людзей і, нарэшце, што цяпер самае галоўнае, палітыкай папярэджання вайны з'яўляецца найвялікшай прыцягальнай сілай для ўсіх народаў. Сацыялізм — гэта і ёсць сапраўднае святло нашага часу, і ён расце ўсе чорныя цені на зямлі.

ВОЛЯ ЧАЛАВЕЦТВА

Андрэа АНДРЭАН

Доктар, член Суветнага Савета Міру (Швецыя)

Гэта дагавор вялікага значэння. 5 жніўня 1963 года быў радасным днём для ўсіх, хто ўсведамляе сабе, што людзі стаяць перад выбарам: жыць у міры адзін з адным або памёрці. З удзячнасцю вітаем мы гэты першы крок, які ўводзіць чалавечтва ад атамнай вайны.

Той факт, што абедзве вялікія атамныя дзяржавы і Англія, нягледзячы на ўсё цяжкасці, сустрэліся і заключылі дагавор, сведчыць аб першай кроплі даверу і з'яўляецца пачынам супрацоўніцтва.

Мы добра ведаем, вядома, што гэты першы крок сам па сабе недастатковы, таму што ён не змяняе велізарных запасаў зброі і амаль не аблегчыць цяжару ўзбраенняў.

Аднак ужо адзін гэты крок даў вельмі істотны выйгрыш. Прыхільнікі міру заўсёды патрабавалі перш за ўсё забароны ядзерных выпрабаванняў, паколькі сярод усіх ваенных падрыхтаванняў яны займаюць асобнае месца. Гэтыя выпрабаванні ўжо выклікалі многія захворванні і парушэнні спадчынасці.

Кожнае выпрабаванне вядзе да ўзмацнення радыеактыўнага выпраменьвання, якое ўяўляе небяспеку для арганізма людзей. Хоць і ў меншай ступені, але гэта адносіцца і да падземных ядзерных выпрабаванняў, а таму трэба спадзявацца, што забарона хутка будзе распаўсюджана і на гэты від выпрабаванняў. Так званыя радыеактыўныя рэшткі ядзерных выпрабаванняў, трапляючы ў арганізм рознымі шляхамі, выклікаюць хваробы (белакроўе, рак) або змены ў палавых клетках, якія пагражаюць будучым пакаленням.

Пакуль адбываліся выпрабаванні, цяжка было атрымаць поўную інфармацыю аб сапраўдных маштабах пагражаючай нам небяспекі. Многа гаварылася аб значэнні ўзроўняў, пры якіх радыеактыўнасць не прыносіць шкоды. Аднак вучоныя, відаць, усё больш і больш схільныя да думкі, што нават мінімальныя дозы радыяцыі тояць у сабе пагрозу. І цяпер, калі мы дамагліся частковай забароны ядзерных выпрабаванняў, можна спадзявацца на ўзмацненне ў гэтай галіне навуковых даследаванняў, вольных ад меркаванняў ваеннага характару.

Цяпер не здаецца непраўдападобным, што забарона ядзерных выпрабаванняў можа садзейнічаць больш шырокаму распаўсюджванню ведаў аб тым, што магла б азначаць вайна ў наш атамны век. Да гэтага часу многія задавальняліся размовамі, — якія ўжо самі па сабе дастаткова жахлівыя, — аб колькасцях адрозненнях мінулых і сучасных войнаў. Аднак пры гэтым пазыгвалі закранаць тое, што складае іх рашаючае якаснае адрозненне. Ядзерная вайна атруціць планету. Тыя, што застануцца ў жывых, будуць пакутаваць ад хвароб і змогуць з цяжкасцю пракарміцца, існуючы ў разбураным радыеактыўнасцю жывёльным і раслінным свеце.

Адзін амерыканскі біёлаг адзначаў, што смертнасць сярод птушак дасягнула б жахлівых памежаў. А гэта ў сваю чаргу прывядзе да катастрофічнага размнажэння насякомых, якія, як і бактэрыі, вельмі ўстойлівыя супраць радыеактыўнага выпраменьвання.

Але мы хочам, каб чалавечтва выжыла, і верым у яго энергію.

І. ЧАРНЯУСКІ.

С М Е Л А Е Р А Ш Э Н Н Е

У нашым навукова-даследчым інстытуце збіраюцца і апрацоўваюцца дадзеныя аб хімічным стане атмасферы і вод, якія абмываюць Японію, вывучаюцца вынікі ядзернай радыяцыі. Мы маем справу з нябачным і страшным ворагам. Графік выпадзення радыеактыўных ападкаў над Японіяй за першыя дні з 1957 па 1963 год паказвае, што кры-

вая іх росту няспынна ішла ўгору.

Асабліва небяспечна павышэнне радыеактыўнасці для будучых пакаленняў. Калі б ядзерныя выпрабаванні працягваліся з ранейшай інтэнсіўнасцю, колькасць радыеактыўных ападкаў над Японіяй за першыя дні з 1957 па 1963 год дасягнула б максімальна

Кацуко САРУХАСІ
Доктар, член
Асацыяцыі вучоных-
жанчын Японіі

дапусцімай дозы. Гэта пацягнула б за сабой непапраўныя вынікі для ўсяго чалавечтва.

Ці варта гаварыць аб тым, што мы з радасцю вітаем маскоўскі дагавор, які забараніў

ядзерныя выпрабаванні ў атмасферы, у космасе і пад вадой. Мы радуемся, што гэта толькі першы, але вельмі важны крок да поўнай забароны ядзернай зброі і знішчэння яе запасаў.

Мы высока ацэньваем мудрасць урада Савецкага Саюза, Англіі і ЗША, якія зрабілі гэты крок да ўсеагульнага і поўнага раззбраення. Асабліва хочацца адзна-

чыць рашучыя і смелыя дзеянні Савецкага ўрада: пагадненне ў Маскве дасягнута перш за ўсё дзякуючы яго намаганням. Савецкі ўрад не раз выступаў ініцыятарам вырашэння вострых міжнародных праблем, і я не сумняваюся, што і ў далейшым ён будзе праводзіць такую ж міралюбную палітыку.

Р Э Й С

А. І. Самуйлік сярод піянераў Ратайчыцкай сярэдняй школы Камянецкага раёна.

акрамя збожжа выгрузілі дзевяць тысяч яек, шмат курэй і гусей.

— У Мохру не ідзіце, там гарнізон. А сёння дадаткова туды прыбыло каля 80 кавалерыстаў. — папярэдзіў каленнаўскі жыхар Максім Карневіч Кананчук.

На вачах у многіх жыхароў заблішчалі слёзы радасці: людзі ўбачылі на вагонах савецкія сцягі, ды яшчэ ў парэдадзень 7-га лістапада!

Вестка аб тым, што ў Мохры вялікі гарнізон немцаў, некаторых усхвалявала.

— Адпраўляемся ў Мохру! — катэгарычна заявіў Самуйлік. — Немцы нас не чакаюць. Дадзім ім там дыхту!

Поезд поўным ходам хэсся ў Мохру. Гітлераўцы не чакалі такой дзёрзкасці. Збянтэжаныя, яны не зрабілі ніводнага выстралу. А партызаны залпам рассялі эсэсаўцаў і праскочылі ў вёс-

ку. За яе ваколцай скінулі мяшкі, напоўненыя збожжам.

Пад'ехаўшы да паселішча Вулька, спыніліся. Знялі з пезда сцягі. Выгрузілі астатнія прадукты. А тым часам група смельчакоў перавяла стрэлку на закінуты тупік вузкакалейкі, што вяла ў бок ракі. Калі ўсё было зроблена, партызаны падпалілі эшалон.

Партызан Логінаў, які выконваў абавязкі машыніста, павярнуў рэверс, падаў пары, і паравоз імкліва рвануў з месца і паімчаўся наперад. Логінаў на хаду, амаль ля берага Шны, саскочыў з падножкі. А вогненны эшалон, сыходзячы з рэк, паліцеў у раку.

... Гарэў касцёр. А на бярозцы калыхалася палотнішча, на якім палымелі словы: «Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!». У гонар Радзімы грывеў партызанскі салют. Яго раскаты несліся ўдалачынь, у палескія паселішчы, заклікаючы да няспынай барацьбы з ворагам.

ДОБРЫ ПАЧАТАК

(Пачатак на 1-й стар.)

млан не паверыў у сацыялізм, і прэзідэнта Кенедзі ніяк не спакушае савецкая сістэма. Што ж змянілася? Час. Рост свядомасці народаў. Калі я быў у Амерыцы праз паўгода пасля бомб, скінутых на Хірасіму і Нагасакі, мяне здзіўляла амаль усеагульнае асляпленне. Чытачы газет захапляліся атамнай бомбай, яе ахрысцілі жаночым імем «Гльда», з'явіліся купальныя касцюмы «Гльда», марожанае з той жа назвай. Радавы амерыканец доўга не разумеў, што такое атамная вайна. Гэтага не разумелі і сотні мільёнаў людзей у іншых краінах. Ісціна павольна даходзіць да свядомасці, але не маюць рады скептыкі, якія лічаць, што ісціна сядзіць на месцы. Паступова людзі пачалі разумець, што атамная вайна не адна з мінулых войнаў, якія пакідалі руіны, магільні, але і анексіі, рэпарацыі, а катастрофа.

У 1955 годзе Жалію-Кіюры сказаў, што ядзернай зброі, якая ёсць у наяўнасці ва ўсім свеце, дастаткова для знішчэння жыцця. Аб той жа пагрозе гаварыў мне яшчэ ў 1946 годзе Альберт Эйнштэйн: «Калі не ўдасца павярнуць ход падзей, можа быць атручаны ўвесь свет».

Многае зрабілі для абуджэння людзей вучоныя ўсіх краін. Многае зрабіў і Рух прыхільнікаў міру, дзесяткі тысяч мужчын і жанчын, якія абыходзілі са Стакгольмскай адозвай дамы гарадоў і вёсак свету. На нарадзе, якая сабралася па ініцыятыве пастара Колінза, удзельнічалі і відны вучоны Полінг, і англійскія лейбарысты, і заходнегерманскія пастары, і амерыканскія квакеры, і ўсе мы сышліся на асуджэнні атамнай зброі і на патрабаванні забароны ядзерных выпрабаванняў. На пасяджэннях «круглага стала», у якіх удзельнічалі палітычныя дзеячы і сярод іх спецыялісты па праблеме разбраення — Назль-Бейкер.

Жуль Мок і іншыя, мы таксама знайшлі агульную мову. Паступова людзі, якія мала разбіраюцца ў ядзернай фізіцы, пачалі разумець, што вайна, якая была ў мінулым забойствам, азначае цяпер самагубства. Камуністы ведалі, што нельга даказаць ядзернай зброй перавагу новай сацыяльнай сістэмы над струхлелай і што нават калі ўцалеюць у некаторых краінах пасля атамнай вайны сотні мільёнаў людзей, яны будуць вернуты да прымітыўнай эры. Што датычыцца праціўнікаў камунізма, то яны ўсвядомілі, што нельга захаваць капіталізм, забіўшы і рабочых і капіталістаў.

Для соцыяльна-мільёнаў была нечаканасцю варожая пазіцыя, занятая ўрадам Кітая ў адносінах да Дагавору аб забароне атамных выпрабаванняў, і хоць гэты ўрад тлумачыў сваю пазіцыю доўгімі дакументамі з пералікам «першае... другое... дваццаць другое», ён хутчэй выказваў сваё абурэнне, чым свае

давады. Гэта тым больш здзіўна і крыўдна, што Кітай — краіна сацыялістычная, што яе ўрад гаворыць аб сваім інтэрнацыяналізме, нарэшце, што мы маем справу з прадстаўнікамі вялікага народа, які многа ўнёс у развіццё сусветнай цывілізацыі, па традыцыях выключна міралюбнага і ніколі не пакутаваўшага рэлігійным фанатызмам.

Удзельнікі Руху прыхільнікаў міру былі менш здзіўлены пазіцыяй кітайскага ўрада. Вось ужо шэсць гадоў, як мы спрачаемся з кітайскімі дэлегатамі то на пасяджэннях прэзідэнта, то на сесіях Сусветнага Савета Міру. Памятаю ў 1957 годзе абмеркаванне адной рэзалюцыі, у якой была фраза: «Спрэчкі паміж дзяржавамі павінны вырашацца шляхам перагавораў». Кітайскі дэлегат прарэчыў і прапанаваў устаіць «І»: «павінны вырашацца і шляхам перагавораў». Я запытаў, якія ж іншыя шляхі бачыць наш кітайскі сябра, апроча перагавораў. Мы прасядзелі над гэтай фразай пяць гадзін. Калі я расказаў Жалію-Кіюры аб тым, што адбылася ў камісіі, ён нахмурыўся: «Яны не разумеюць, што такое атамная зброя. У Пекіне працуе адзін з маіх вучняў, таленавіты фізік. Можа, ён ім растлумачыць...». З кожным годам разыходжанні ў Руху прыхільнікаў міру становіліся ўсё больш вострымі. Кітайцы, якія справядліва ганарыліся сваёй велічынна, пачалі трымацца задзірліва; разважанні змяняліся зневажальнымі словамі.

У чым жа справа? У недастатковай дасведчанасці і ў дастатковай безадказнасці. Паводле слоў кітайскіх кіраўнікоў, «амерыканскі імперыялізм — гэта папяровы тыгр». У 1951 годзе я быў у Кітаі з паэтам Пабло Неруда, яму вельмі падабаліся папяровы тыгры на сотнях латкоў, дзе гандлявалі цацкамі, і ён купіў дзесяткі два вусатых звяроў. Аднак тысячы вадародных бомб вялікай магутнасці не падобны на цацкі. Уяўляць сусветную атамную вайну, як баі супраць чанкайшыстаў, наіўна — так можа разважаць дзіця, якое атрымала ў падарунак папяровага тыгра і знішчае яго папяровай стралой. Адзін з кітайскіх кіраўнікоў сказаў, што трыста мільёнаў кітайцаў уцалеюць пасля атамнай вайны і будуць шчаслівыя, знішчыўшы нават імперыялізм і капіталізм. Аднак, калі б нават удаліся трыста мільёнаў кітайцаў, то яны гібелі б на руінах, паміралі б ад атручвання радыяактыўнасцю.

Кітайскі ўрад свярджвае, што Савецкі ўрад нібы жадае прысвоіць сабе манополію на меркаванні аб атамнай вайне і аб атамных выбухах. Па-мойму, у гэтых праблемах найбольш кампетэнтныя ядзерныя фізікі, і калі кітайцы не вераць Савецкаму ўраду, то яны могуць прачытаць выказванні буйнейшых вучоных нашага стагоддзя, хоць

бы Жалію-Кіюры, на ўсхваляні заслуг якога яны не скупіліся. Усё ж ён больш разбіраўся ў сіле атамных бомб, чым людзі, якія гавораць аб «папяровым тыгру»...

Я разумею, што Кітай мае дастаткова прычын для абурэння. На кітайскай тэрыторыі, на Тайвані, сядзяць наёмнікі, здраднікі. У Арганізацыі Аб'яднаных Нацый вялікую дзяржаву прадстаўляюць дэлегаты Чан Кайшы, выгнанага кітайскім народам. Амерыканскі ўрад працягвае ў адносінах да Кітая тую самую палітыку, якую некалі праводзіў у адносінах да Савецкага Саюза, — робіць выгляд, што велізарная дзяржава не існуе. Кітайскія кіраўнікі спадзяюцца на атамную вайну, зразумела, публічна ад гэтага адракаючыся. Яны гавораць: «Як жа мы можам імкнуцца да атамнай вайны, калі ў нас яшчэ няма атамнай зброі?» Іх разлік наіўны: яны хочучь застацца ў атамнай катастрофе назіральнікамі, уцалеўшымі «пераможцамі». Аднак атамная вайна — не лякарства, якое здольна знішчыць імперыялістаў і ўзвылічыць Кітай.

Кітайскі ўрад заяўляе, што злачынна забараніць атамныя выбухі, трэба забараніць атамную зброя. Зусім справядліва, што атамная вайна страшней за атручванне атмасферы выбухамі. Але толькі пасля старых войнаў падпісваліся дагаворы, якія адзін бок дыктаваў другому. Пагадненне заўсёды азначала двухбаковы ўступкі, бо яно павінна быць прымальным для абодвух бакоў. Пагадненне аб забароне выпрабаванняў пераходзіць далейшаму ўдасканаленню агульнай ядзернай зброі і захоўвае будучыя пакаленні ад атручвання і пагібелі. Гэта першы крок, і ніхто не гаварыў, што гэта апошні крок на шляху да ўсеагульнага міру. Гэта не канец, а добры пачатак.

Кітайскі народны камітэт абароны міру распаўсюджвае пісьмы і лістоўкі, накіраваныя супраць Руху абаронцаў міру.

Відавочна, аўтары гэтых пісьмаў і лістовак забываюць, што такое абарона міру і што такое шлях да атамнай вайны. Руху прыхільнікаў міру трэба не святкаваць, а яшчэ шырэй разгарнуць барацьбу народаў за далейшыя перагаворы, за новыя пагадненні, за надзею народаў — поўнае і ўсеагульнае разбраенне. Мы змагаемся не супраць папяровых тыграў, ды і не супраць папяровых стрэл, мы змагаемся супраць ненавіснай ядзернай зброі, супраць катастрафічнай вайны, за будучае ўсіх дзяцей, і савецкіх, і кітайскіх, і амерыканскіх. Рух прыхільнікаў міру не палітычная партыя, у яго ўваходзяць і прыхільнікі камунізма, і умераныя сацыялісты, і абаронцы буржуазных дэмакратый, іх аб'ядноўвае адно — жаданне пярэзіць вайну, наладзіць мірныя ўзаемаадносіны паміж дзяржавамі на розных мацерыках, з рознымі сістэмамі, з рознай афарбоўкай скуры іх жыхароў. Сярод нас няма ні расістаў, ні людзей, якія гатовы даказаць перавагу адной сістэмы над другой пагібеллю ўсіх. Для нас маскоўскі дагавор не ганаровая грамата, не прывал, а крыніца сіл для барацьбы за мір, за ўсеагульнае разбраенне. Ёсць краіны, дзе нашых сяброў праследуюць. Ёсць краіны, дзе на нас паклёпнічаюць. Але ісціна не дамаседка, яна дойдзе да ўсіх.

ГЕРАІЧНЫМ АБАРОНЦАМ ЛЕНІНГРАДА

Пану М. Пэфавраджы
вул. Саламандр, № 1,
Ляжж, Бельгія
ад рэдакцыі газеты
«Известия»

Мы былі вельмі рады атрымаць ад Вас пісьмо і тысячу бельгійскіх франкаў, якія Вы прыслалі ў фонд будаўніцтва помніка гераічным абаронцам Ленінграда ў перыяд Айчыннай вайны. Вашы грошы мы паслалі ў Ленінград у гарадскую кантору дзяржбанка на рахунак № 114292. Мы звязаліся таксама з намеснікам упраўляючага банка Т. Карнейчавым і напрасілі яго расказаць, як ідзе збор сродкаў.

«Збор сродкаў на помнік абаронцам Ленінграда, — сказаў Т. Карнейчав, — дайно перайшоў не толькі межы горада, але і нашай краіны. Зусім нядаўна, напрыклад, вялікую суму прыслаў з Францыі прафесар біялогіі Вансен Лаберн, а цяпер мы даведаліся пра пісьмо пана Пэфавраджы. Мы дзякуем ім за гэты ўклад. Усяго на збудаванне помніка цяпер ужо сабрана каля двух мільёнаў рублёў».

АПЯРЭДЖВАЮЧЫ ЧАС

У Варшаве закончылася канферэнцыя спецыялістаў Савецкага Саюза, Польшчы і ГДР па пытанню аб падрыхтоўцы да здачы ў эксплуатацыю нафтаправода «Дружба». Карэспандэнт АДН звярнуўся да ўпаўнаважанага польскага ўрада інжынера Юліяна Маліняка з просьбай расказаць аб становішчы спраў на польскім участку нафтаправода «Дружба».

— Будаўніцтва польскага ўчастка нафтаправода, — сказаў Юліян Маліняк, — набліжаецца да завяршэння. Аднак нашы тэрміны работ, якія мы лічылі нядаўна добрымі, цяпер даводзіцца пераглядаць. «Віноўнікамі» гэтага аказаліся савецкія будаўнікі. Яны перавыканалі свае абавязальствы, далі слова пусціць па польскаму участку нафтаправода першыя тоны нафты 7 лістапада — у дзень святкавання 46-й гадавіны Вялікага Кастрычніка. Для нас гэта надзвычай важная і радасная вестка — бо па плане першая савецкая нафта павінна была пайсці па нафтаправоду «Дружба» ў Польшчу і ГДР не раней 1964 года. Датэрміновае паступленне нафты з СССР мае для нашай краіны велізарнае гаспадарчае значэнне: намнога бліжэй становіцца дзень здачы ў эксплуатацыю ўсяго польскага ўчастка і галоўнае — Полацкага нафтаперапрацоўчага камбіната.

Стальная нітка нафтаправода працягнулася ўжо па ўсёй даўжыні польскага ўчастка. Засталося ўкласці ў грунт трубы і зрабіць ізаляцыяна-абмотачныя работы на дваццацікіламетровым участку ў раёне савецка-польскай граніцы і прыкладна на 30 кіламетрах пагранічнай зоны з ГДР.

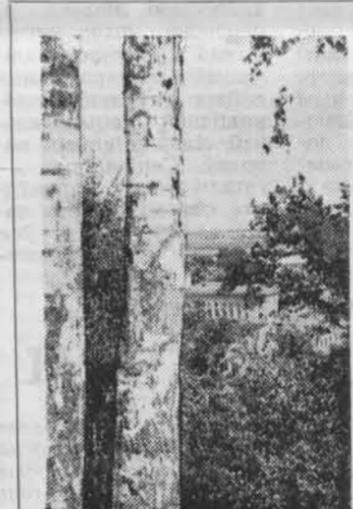
У нас, у палякаў, часта пытаюцца, як мы змаглі за напюўныя тры гады прарабіць такую гіганцкую работу, бо ў гісторыі Польшчы яшчэ ніколі не было падобных будоўляў. Адкаж прасты. Гэта раней за ўсё вынік велізарных намаганняў і самаадданай працы многатысячнага калектыву польскіх рабочых, тэхнікаў, інжынераў.

Мне вельмі хочацца ад імя ўсіх польскіх будаўнікоў нафтаправода «Дружба» падзякаваць савецкім людзям за іх неацэнную дапамогу, братнія парады і багаты вопыт, які яны шчодро прадаставілі ў наша распараджэнне. Усё гэта ў ніякім даламагло нашым будаўнікам выканаць у тэрмін важнае заданне.

Датэрміновае ўвод у строй яшчэ аднаго ўчастка нафтаправода — гэта перш за ўсё вынік супрацоўніцтва братніх сацыялістычных краін, якое з кожным годам пашыраецца і мацнее. ГДР прадаставіла Польшчы крэдыты на будаўніцтва нафтаправода, паставіла нам асноўную частку труб, а таксама навейшай канструкцыі помпы для перадачных станцый. Венгрыя аснашчае пульта кіравання нашага ўчастка аўтаматыкай і тэле механікай. Чэхаславакія паставіла арматуру для нафтаправода, помпавыя станцыі і іншае абсталяванне.

Агульнымі намаганнямі дзесяткаў тысяч людзей пяці братніх краін нафтаправод «Дружба» — сімвал міжнароднага супрацоўніцтва сацыялістычнай сям'і — уступіць у строй датэрмінова і намнога паскорыць развіццё эканомікі нашых краін.

П. КОСЦІКАУ.

Пад Мінскам.
Фота П. Захарэні.

НОЧЧУ

Ноч плыве прасторам
соннае зямлі.
Ледзь-ледзь ззяюць зоры,
хмаркі праплылі.

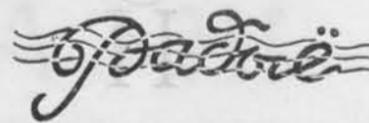
У цішы прыгожа
ў дрэме марыць сад.
Стройныя бярозы
моўчкі сталі ў рад.

Іх ствалы, як свечкі,
ледзь што не гараць.
У люстэрка рэчкі,
сонныя, глядзяць.

Хутка ўжо святанне
сон іх скалыхне.
Прыдзе хутка ранне,
новы дзень пачне.

В. ЛЯУКОВА

Крыстына Татыржа (справа)
і Яніна Ласоўская — даярні
калгаса імя 1-га Мая Пастаўскага
раёна. Іх любімыя заняткі
у вольны час — мастацкая
самадзейнасць. На здымку вы
бачыце дзяўчат перад выхадам
на сцэну.
Фота М. Чарняўскага.

ДЛЯ ЗАХОДНЯЙ ЕУРОПЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеўрапейскаму часу: ад 7 да 8 гадзін, ад 15 да 16, ад 17 да 20 і ад 21 да 22 гадзін у дыяпазоне наступных кароткіх хваляў: 16, 19, 31, 41 метр, а таксама на сярэдніх хвалях 216,6 і 375 метраў.

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ — на гэтых жа хвалях па суботах ад 7 гадзін 30 минут да 8 гадзін і ад 19 гадзін 30 минут да 20 гадзін па сярэднеўрапейскаму часу.

Апроча таго, штодзённа на кароткіх хвалях 30,61 і 50,51 метра ад 22 гадзін 30 минут да 23 гадзін 30 минут па сярэднеўрапейскаму часу.

ДЛЯ ЗША, КАНАДЫ І КРАІН ЛАЦІНСКАЙ АМЕРЫКІ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскому часу ад 18 гадзін 30 минут да 20 гадзін 30 минут у дыяпазоне наступных кароткіх хваляў: 19, 25, 31 і 41 метр, а таксама на сярэдніх хвалях 216,6 метра

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ — на гэтых жа хвалях кожную суботу ад 19 гадзін да 19 гадзін 30 минут па нью-йоркскому часу.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі
праспект, 77,
Дом друку.
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».

